

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В РОМАНАХ

Валентин
ЧЕМЕРИС

РОГНЕДА

РОМАН

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2016

Сказання — жанр давньоруської розповідної літератури про історичних діячів та ті події, у яких вони брали участь; оповідний твір історичного або легендарного змісту.

В автора це роман про Рогнеду Полоцьку, пізніше — київську княгиню, і про Володимира Святославича, великого князя Київського, жінколюба, рівного Соломону (любив і мав жінок), та як він силою взяв Рогнеду — любкою-голубкою його вона стане пізніше.

Як пізніше ця любка-голубка візьме гострий ніж і однієї чарівної місячної ночі націлить його в серце сонного Володимира Великого, званого на Русі ще Красним Сонцем. Нічого не підозрюючи, святитель Русі мирно спатиме собі під теплим боком Рогнеди. Вона була його другою жоною. Сьомою і останньою — принцеса Анна Візантійська, що її Володимир привіз на Русь разом із християнством.

«Анна Київська — королева Франції» може бути другою книгою роману «Рогнеда», головною героїнею якого є вже дочка Ярослава Мудрого — княжна Анна... Так-так, онука княгині Рогнеди, яка волею долі стала королевою Франції. Тож це сказання про таємниці її життя, любові та загадкової смерті, що не всі ще й досі розгадані.

Але, пішовши з цього світу, Анна Ярославна назавжди залишилася в ньому. Хоча б тому, що «*ta mori na pas errete ma de*» — «моя смерть не зупинила моє життя».

Впадаю коло любки: «Та ти не бійся! Ти не журися! Та ти ж моє серденько».

М. Вовчок

(Любка — розм., кохана дівчина або жінка. Коханка. А ще — пестливе звертання до дівчини або жінки, зокрема до... власної.)

Був на Русі дуже давній звичай: молода мала роззувати молодого перед першою шлюбною ніччю — так вона вже за медового місяця показувала свою покірність майбутньому чоловікові. Дочка полоцького князя Рогволода, горда Рогнеда, не схотіла схилитися перед новгородським князем Володимиром і в першу ніч роззувати того, кого вона називала сином рабині (робичичем) Ольжиної ключниці Малуші. Полоцька князівна хотіла вийти заміж за великого київського князя Ярополка — до речі, брата по батькові Володимира — і його роззути, ставши навзамін київською княгинею. Але Володимир кинувся навперейми її мріям... Бо хотів, аби полоцька гордовита красуня саме його роззула...

І, домігшись свого, на досягнутому не заспокоївся, а зажадав, аби його роззула ще й візантійська принцеса Анна, вона ж царівна. І це — не беручи до уваги п'яти інших вродливиць з різних країв і національностей, які теж були його «любками-голубками»...

ПРОЛОГ

ЦЕ ВІН, ВОЛОДИМИР, ЗА СЛОВАМИ НЕСТОРА,
«БУВ ЖОНОЛЮБЦЕМ, ЯК І СОЛОМОН»

...Володимир же був переможений пожадливістю до жінок... І був ненаситним у блуді, і приводив до себе заміжніх жінок, і дівичь розбещував, бо був жонолюбець, як і Соломон...

Повість врем'яних літ

Він стоїть п'ятиметровим пам'ятником на нижній терасі Володимирської гірки, в мантії з хрестом і великокняжою шапкою в руці, стоїть на шістнадцятиметровому чавунному постаменті і квадратному стилобаті¹ з чавунних плит, що має вигляд восьмигранної каплиці псевдовізантійського стилю.

На постаменті — барельєф «Хрещення Русі» і герб старого Києва (архангел Михаїл з німбом навколо непокритої голови, з піднятим мечем у правій і зі щитом у лівій руці).

Це він — великий князь Київський Володимир.

Він же — Володимир Великий.

Він же — Володимир Святий. (У святому хрещенні — Василій.)

Він же — хреститель Русі, Рівноапостольний.

¹ *Стилобат (стереобат)* — в античній архітектурі — цоколь будівлі або колонади.

Прозваний у народі — Володимир Красне Сонечко.
Рік народження — невідомий.

Рік смерті — 1015.

З 969-го до 980-го — князь новгородський.

Похований у Десятинній церкві в Києві.

На Русі першим, хто отримав офіційний титул великого князя Київського, був Ігор Рюрикович, прозваний Старим.

До нього в прадавній столиці Русі були просто князі — це легендарний засновник міста Кий, це — Аскольд (Оскольд), це Олег, прозваний Віщим. (Йому належать слова про те, що Києву судилося бути «матір'ю городам руським», та, власне, й Давньоруську державу створив і утвердив він — князь Олег Віщий.)

Помираючи, Олег залишив Ігорю велику країну, що розкинулась на 1500 км від Ладоги до Переяславля і на 1000 км від Полоцька до Ростова. В цю державу входили не тільки слов'янські племена. Данину Русі справно платили чудь, меря, весь, мурома, черемиси, мордва, перм, печера, ям, литва, зимігола, корсь, нарова, лівонці...

Але вже князь Ігор стає великим князем Київським, а не просто, як до нього, князем. Був він сином найманця-варяга Рюрика, який, скориставшись бунтом, захопив владу в Новгороді, а матір'ю його була дочка «князя урманського» Єфанда, якому після народження сина Рюрик дав у «віно» (вічне користування) місто біля моря...

Потім великою княгинею Київською була жона Ігоря Ольга — затим титул великого князя Київського мав їхній син Святослав, потім ним був (правда, недовго) син Святослава Ярополк, і, нарешті, великим князем Київським став його менший брат Володимир, якому вдасться підняти Київську Русь на небачену до того ви-

соту. За ті заслуги, та ще за хрещення русів, стоїть він на Володимирській гірці і ось уже не одне століття хрестом осіняє златоверхий Київ, Дніпро із Задніпров'ям і загалом Київську Русь та нинішню Україну — її білий день і сонце її, і грозове хмаровиння в небесах високих...

Чомусь він на тім постаменті самотній.

Чомусь не видно його семи — лише офіційних — дружин. Першою в нього була знатна варяжка Аллогія (Олаве), п'ятьох наступних його жінок подає «Повість врем'яних літ»: Рогнеда, гречанка, чешка, ще одна чешка, болгарка (їхні імена не збереглися)...

І нарешті остання, сьома — візантійська принцеса Анна.

Ледве-ледве вистачило б їм місяця — на чотирьох боках постаменту.

А ще ж мав 800 (вісімсот!) наложниць. За «Повістю врем'яних літ», 300 — у Вишгороді, 300 — в Білогорівці і ще 200 — у Берестовому, в княжому селі.

Це ж який жіночий тлум був би на Володимирській гірці біля пам'ятника Володимирі, коли б туди прийшло все його кохане жіноцтво, всі його любки-голубки!

...А починаються літописи словами, що стали вже традиційними: «В літо» — звідси їхня назва. Автори ж їхні й укладачі відповідно називаються літописцями.

Літописи Давньої Русі — перші наші історичні оповіді, створені на основі різних джерел — усних переказів, повістей, актів, житій святих тощо. З'явилися на Русі в X — на початку XI ст. Серед давньоруських творців цього жанру, класиком, як на нинішні виміри, є письменник і літописець Древньої Русі — Нестор. Рік народження невідомий, помер — після 1113 року.

Чернець Києво-Печерського монастиря.